

Сава ДАМЈАНОВ

КАДА ЈЕ ЗЛЕ СИЛЕ УСПАВАЈУ, ПОЈАВИЋЕ СЕ ПРИНЦ, ПОЉУБИТИ ЊЕН САН И ЗАЈЕДНО СА ЊОМ УПЛОВИТИ У ЈЕДАН НОВИ, МОЋНИЈИ САН...

»Љубав је тамни вилајет, написао си ми некада давно и тако додирнуо мисао коју сам, можда, годинама скривала у срцу али је нисам изразила. Да, заиста: љубав је као тамни вилајет: онај ко узме кајаће се; онај ко не узме – кајаће се такође... Али, љубав је и попут приче: увек има свој непоновљиви почетак и непоновљиви крај, прву и последњу реч (те речи често су мистични симболи, чијих дубоких значења уистину нисмо свесни!), белину пре и тачку након свега (Тачку која је коначна, неумитна и – болна). Тачку, због које је љубав заправо најсличнија смрти: наине, као и смрт, и она се само једном, заиста, у животу дешава...«

Шапатом изговарајући ове реченице, које су представљале мени намењен дар, моја мртва драга сваке ноћи походила ми је снове. Тамо, у сновима, виђао сам је млађу него икада на јави, иако сам испрва могао да видим само њен глас, који је узимао облике децег осмеха и пољупца. Потом, кроз меку, паперјасту измаглицу, почели су се промаљати и други детаљи, и ја сам је могао не само видети већ и додирнути: могао сам је телесно осетити, интензивније и лепше него икада пре. Сећам се, коса јој је била од ватре. Када бих је помиловао, моју руку прожела би необична, пријатна топлина: рука је горела и у пламену се стапала са њеном косом; две ватре тако су постајале једна: две ватре тако су твориле нераскидиви, вечити Спој. У том Споју, глас моје мртве драге поново је задобијао облике децег осмеха и пољупца, обраћајући ми се као из неког удаљеног ветра, мада је заправо допирао из близине, из блиставе светлости коју је свуд унаоколо расипала ватра њене косе:

– Ти си мој одраз у огледалу, сенка мог небеског Ја, мој истински алтер-его. Наша је љубав од крви и меса: зашто ме остављаш саму, зашто пушташ да те тако дуго чекам, зашто не дођеш овде, к мени, да крв и месо наше љубави заувек надмудре Пролозност и Време? Зашто се плашиш: пољуби мој хладни сан, у којем ми недостајеш само ти, и пусти, пусти да те ја водим кроз његове лавиринте до оног исконског Сна, који ће постати наш вечни Дом.

Тако је говорила моја мртва драга док сам је у својим сновима грлио, знајући да је њен »хладни сан« нешто сасвим друго, јер из њега повратка нема (осим повратка у онај исконски Сан!). И мада је помињала хладноћу, њено тело било је топло и меко, топлије и мекше него икада пре; и мада је помињала Пролазност и Време, осећао сам да слути како на свету ипак постоји једна љубав која се не може поредити са тамним вилајетом, причом или смрћу. Али, ја сам се бојао: не те љубави, већ смрти, коју сам замишљао као тамницу уснуле душе, као бесконачно пропадање у Ништа; бојао сам се да јој подарим пољубац за којим је чезнула, иако сам толико желео наш вечни Дом. Препознавши мој страх, она се снажно привијала уз мене; ватра њене косе обасјавала ми је лице и ја нисам смео отворати очи да не изгубим приказ који је ноћима испуњавао моје снове. Спустио сам руку на њено лице, потом на њене очи, желећи да их затворим, јер можда сам и ја био тек сан њеног хладног сна, сан који она такође не жели да изгуби; и пре него што би моја рука успела да оствари своју намеру, њен дечји осмех-пољубац узнемирено би задрхтао између нас:

– Не веруј очима, веруј срцу: само тако ћеш доиста осетити љубав, а љубав, а љубав, не заборави, љубав дарује бесмртност. И не веруј свом страху, не веруј »Истини« коју ти нуди свест, не веруј својој мисли о смрти, јер не знаш, ти, шта је, у ствари, Смрт: Смрт није само тама, хладна ониричка зима, мрачна и густа шума којом неспокојно лута изгубљена душа, стаклени саркофаг и лице боје снега (које си видео пре но што си уснио овај сан); Смрт је и чежња за Другим, за пољупцем који буди уводећи у исконски Сан (тј. у вечни Дом), за Дететом које спава у теби (као у мом сну) и представља мој алтер-его. Смрт је и бег од самоће, тражење оностране Суштине, покушај да се кроз љубав оствари апсолутно Јединство, из којег смо и потекли: а љубав, не заборави, љубав нас чини равним боговима...

Дечји осмех-пољубац сада је био миран, почивао је између нас срећно, опуштено и тихо, као малени ембрион у утроби своје мајке. А очи моје драге, очи моје мртве драге преливао је неки модроплавни сјај: оне су сада биле пространо звездано небо (пространије него што сам га икада видео на јави!), по којем су пловили концентрични таласи налик мутним круговима воде; небо се претварало у воду, а вода у небо, да би се, најзад, стопили у неизрециви бездан, у коначни, мистични Бездан. Пред њим, моје срце више није могло остати немо и ја сам дубоко веровао када ми је оно говорило да ово нису снови који се (како сам ја то мислио) понављају сваке ноћи, већ један једини сан који непрекидно траје од тренутка када сам је срео и који ће ме, на крају, заједно са њом, увести у исконски Сан (у наш вечни Дом) – наравно, уколико јој се у потуности предам, уколико се сасвим ослоним на њу, поклоним јој своје поверење и ослободим се страха од патње. Зато, говорило ми је срце, пољуби њен »хладни сан«, јер у њему ти си као у материци: малени, склупчани ембрион који почива срећно, опуштено и тихо, као оно Дете што спава у теби (Дете што представља њен истински алтер-его). Да, заиста (говорило је сада не моје срце, већ моје непоновљиво Биће), њен »хладни сан« је материца у којој сам ја-малени, склупчани ембрион заштићен и спокојан, и која ми (само она!) може подарити ново

рођење, један нови живот; сходно томе, Дете што спава у мени (само оно!) Њој може, коначно и неопозиво, подарити неуништиво небеско Ја. Свако од нас затворио је оно друго, вољено створење у неки свој сан, у своју смрт или у материцу; само нас поновно стапање тих давно раздвојених целина у Једно може довести до оног исконског Сна, до нашег вечног Дома: да, заиста, постоји Љубав (наша) која се не може поредити са тамним вилајетом, причом или смрћу, јер је сама Смрт – повратак у исконски Сан, повратак у вечни Дом, повратак у апсолутно Јединство, из којег смо и потекли...

... Дечји осмех-пољубац сада је нестао у Бездану, у Бездану је нестао и глас мога срца; остали смо само она и ја, једини у мору светлости и тишине које нас је окруживало. И ја тада, ослобођен страха и предан до краја њој, закорачих на стазу где ме је она чекала: у мору мог сна, пољубих њен »хладни сан«, потом отворих очи и видех да ништа није нестало, видех да сам сред бескрајног пространства које сам управо пољубио, и пустих је да ме води кроз те лавиринте до оног исконског Сна, који ће постати наш вечни дом...

Из романа »Ајокриф о Души«